

Handleiding Sovon

Vogelatlas 2026–2030

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen

Samenstelling: Albert de Jong

Met medewerking van: Chiel Boom, Harvey van Diek, Paul van Els, Jeroen van Kruiningen, Caroline van Oostveen, Jitske Schreijer, Gerard Troost & Erik van Winden

Vormgeving: Laura Hondshorst

Foto's omslag: Thijs Glastra

Meer informatie en uitleg: Vogelatlas.nl

Graag als volgt citeren:

Sovon Vogelonderzoek Nederland. 2026. Handleiding Vogelatlas 2026–2030. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISBN 978-90-72121-32-5

Adres:

Sovon Vogelonderzoek Nederland. Postbus 6521, 6503 GA Nijmegen.

info@sovon.nl

www.sovon.nl

Inhoud

1. Inleiding en leeswijzer	5
2. Doelen en organisatie.....	6
3. Algemene opzet: blokken, hokken en telpunten.....	9
4. Onderdeel Broed: doel en methode	11
5. Onderdeel Winter: doel en methode	17
6. Onderdeel Jaarrond: doel en methode	23
7. Aanmelden en starten	27
8. Extra tellingen en losse waarnemingen	30
9. Na het veldwerk	33
Bijlage 1. Broedcodes	35
Bijlage 2. Voorbeeld van een broedvogeltelling	36
Bijlage 3. Voorbeeld van een wintertelling.....	37
Bijlage 4. Voorbeeld van 2 x 5 minuten punttelling.....	38

Vink. Foto: Jaap Denee

1. Inleiding en leeswijzer

Van 1 december 2026 tot en met 30 november 2030 brengen we samen de vogels in Nederland opnieuw in kaart. Niet alleen in het broedseizoen en de winter leggen we de aantallen en verspreiding van vogels vast. Ook in de zomer en tijdens de trekperiodes worden vogels geteld. Duizenden vogelaars gaan als vrijwilliger het veld in om op systematische wijze te tellen en zo de vijfde Vogelatlas van Nederland mogelijk te maken.

De belangrijkste twee doelen van de nieuwe Vogelatlas zijn het maken van nieuwe populatieschattingen en het vastleggen van de verspreiding en dichtheden van vogelsoorten. Ook leggen we met dit project de veranderingen ten opzichte van de vorige atlasperiodes vast. De nieuwe atlas zal de dynamiek onder vogels over een periode van bijna zestig jaar beschrijven.

Het belang van nauwkeurige gegevens over het voorkomen van vogels wordt steeds groter. Vogelgegevens zijn cruciaal voor beschermingskwesties, natuurbeleid, terreinbeheer en bij ruimtelijke (her)inrichting. Om rekening te houden met vogels is gedetailleerde informatie van hun verspreiding en aantallen nodig. Die informatie verzamelen we met de Vogelatlas.

Dankzij de vele tellingen in gebieden verspreid door het land is al veel bekend over de aantalsontwikkeling en verspreiding van vogels. Toch is een groot landelijk atlasproject nodig. Bebouwing ruikt op, zonneparken verschijnen, uiterwaarden worden afgegraven en beeklopen hersteld. Tegelijkertijd worden de voorjaren droger, de zomers heter en de winters zachter. Vogelpopulaties reageren vaak in hoog tempo op zulke veranderingen in hun leefomgeving. Denk aan de opkomst van overwinterende Grote Zilverreigers en Waterralen. Andere soorten verdwijnen juist snel uit het Nederlandse landschap, zoals de Zomertortel en Kleine Zwaan. Sommige veranderingen voltrekken zich bijna onopgemerkt, zoals het steeds schaarser worden van de Matkop, terwijl de Veldleeuwerik in sommige gebieden terugkeert. Ook tijdens de trekperiode zijn grote verschuivingen te zien.

Vogels tellen voor de Vogelatlas is leuk om te doen. Je bent lekker buiten, komt op onverwachte plekken en doet leuke waarnemingen in je eigen omgeving. Je komt veel meer te weten over de vogels in je 'eigen' atlasblok en draagt bij aan het grote geheel: in 1685 atlasblokken wordt op dezelfde manier geteld. Ook biedt het atlasproject allerlei mogelijkheden om samen te (leren) tellen. Bijvoorbeeld via de vogelwerkgroep of met een bevriend groepje vogelaars.

Leeswijzer

Deze handleiding geeft de richtlijnen en de belangrijkste uitleg voor het veldwerk van de Vogelatlas. Het is belangrijk dat iedereen zich aan deze richtlijnen houdt. Alleen dan zijn de tellingen onderling goed vergelijkbaar en eenduidig te interpreteren. Via Vogelatlas.nl is aanvullend instructiemateriaal te vinden.

Handig om te weten:

- Doe je niet mee aan alle telonderdelen (broed, winter én jaarrond)? Dan kun je volstaan met het lezen van de hoofdstukken 2, 3, 7, 9, plus het hoofdstuk dat gaat over het onderdeel waaraan je wél meedoet (4, 5 en/of 6).
- Tel je geen atlasblok, maar wil je wel een bijdrage leveren? Lees dan in ieder geval de hoofdstukken 2 en 8.
- Bij sommige onderdelen van deze handleiding staan verwijzingen naar video's met aanvullende uitleg.
- Uitleg over het invoeren van tellingen voor de Vogelatlas via de app Avimap (iAvimap op de iPhone) en via de website staat niet in deze handleiding. Deze informatie vind je via Vogelatlas.nl en op het YouTube-kanaal van Sovon.

Lezers die meededen aan het vorige atlasproject zullen in deze handleiding veel herkennen uit de Handleiding Veldwerk Vogelatlas 2012–2015. We bouwen voort op de kennis en ervaringen die destijds zijn opgedaan.

2. Doelen en organisatie

De vijfde Vogelatlas

In 1973 werd Sovon opgericht om de eerste landelijke atlas van de verspreiding van Nederlandse broedvogels te maken. Ook toen werd het project vooral door vrijwilligers gedragen. In de vijftig jaren daarna ontwikkelde Sovon zich als organisatie die landelijke vogeltellingen organiseert en onderzoek doet om de gesignaleerde veranderingen te verklaren.

De meeste Sovon-tellingen worden gedaan in steekproefgebieden. Dat zijn bijvoorbeeld telgebieden voor het Broedvogel Monitoring Project (BMP) of gebieden waarin watervogels of slaapplaatsen worden geteld. Deze tellingen zijn vooral geschikt om trends in aantallen te volgen en leveren slechts voor een beperkt aantal soorten een compleet en landelijk verspreidingsbeeld op. Van de meeste algemene soorten ontbreekt informatie uit gebieden waar niet wordt geteld. Voor een compleet beeld van de landelijke verspreiding en aantallen van soorten zijn atlasprojecten noodzakelijk.

Ten opzichte van de vorige vier atlassen (tabel 1) is de aanpak van het veldwerk niet veel veranderd: de methode is in grote lijnen hetzelfde gebleven en de vaardigheden van de waarnemer blijven het belangrijkste. Op technisch vlak heeft de tijd niet stilgestaan. De online invoer in het veld zorgt voor veel detailinformatie, die met nieuwe modelleringstechnieken beter geïnterpreteerd kan worden. De nieuwe atlas zal nauwkeurigere kaarten en aantalsschattingen geven. Ook zullen de jaarrondtellingen meer inzicht geven in de aantallen en seizoensvoorkomen van vogels door het jaar heen, inclusief doortrekkende populaties.

Doelen

Kort samengevat zijn dit de vijf belangrijkste doelen van de nieuwe Vogelatlas:

- Het vastleggen van de actuele verspreiding en dichtheden van alle in het wild levende vogelsoorten gedurende het hele jaar, op een zo gedetailleerd mogelijke schaal.
- Het bepalen van de actuele populatiegroottes van zoveel mogelijk soorten broedvogels, trekvogels en wintervogels.
- Het in kaart brengen van veranderingen in verspreiding, dichtheid en populatiegrootte ten opzichte van de eerdere landelijke vogelatlassen.
- Het ijken van de meetnetten van Sovon door te beoordelen in hoeverre deze representatief zijn voor de Nederlandse vogelpopulaties.
- Het stimuleren van instroom van nieuwe vogeltellers, zodat vogeltellingen ook in de toekomst kunnen worden voortgezet en de monitoring gewaarborgd blijft.

Organisatie van het project

De Vogelatlas wordt landelijk aangestuurd door de landelijke coördinatoren van Sovon. Dit team wordt ondersteund door atlasdistrictscoördinatoren (ADC's), die op vrijwillige basis helpen bij de aansturing van het veldwerk. Zij werven en begeleiden tellers in het district en treden namens het project op in de regio. Ook helpen zij bij het controleren van de resultaten. Zij vormen een onmisbare schakel en zijn het eerste aanspreekpunt voor jou als teller. Een overzicht van de ADC's met contactgegevens vind je op [Vogelatlas.nl](https://vogelatlas.nl).

Deelnemende tellers worden naast deze handleiding voorzien van extra instructiemateriaal om de tellingen zo goed mogelijk uit te kunnen voeren.

Tabel 1. Overzicht landelijke atlasprojecten onder coördinatie van Sovon.

Jaren veldwerk	Periode	Soorten	Publicatie
1973-1977	broedtijd	broedvogels	Teixeira 1979
1978-1983	hele jaar	alle soorten	Sovon 1987
1998-2000	broedtijd	broedvogels	Sovon 2002
2012-2015	broedtijd/winter	broed- en wintervogels	Sovon 2018
2026-2030	hele jaar	alle soorten	beoogd in 2032

Kennisquizen, filmpjes, webinars en ander materiaal zijn te vinden via Vogelatlas.nl. In de agenda staan atlasbijeenkomsten vermeld.

Tussentijdse resultaten delen we via berichten in de digitale atlasnieuwsbrief en Sovon-nieuws, in artikelen op Vogelatlas.nl, via lezingen, online bijeenkomsten en op de Landelijke Dag van Sovon. Deelname aan het atlasproject verloopt vooral digitaal: aanmelden voor een atlasblok gaat via de website en het invoeren van tellingen gebeurt bij voorkeur via de app Avimap. Ook de controle van de gegevens en de afronding van het veldwerk (hoofdstuk 8) gebeurt via Vogelatlas.nl. Waarnemers die hun tellingen op papier willen noteren, kunnen hier telformulieren downloaden en de tellingen achteraf invoeren. Mensen die zonder toegang tot internet willen meedoen, adviseren we om hulp van personen in het vogelaarsnetwerk in te schakelen.

Meer informatie: Vogelatlas.nl/meedoen

Meedoen aan atlas of ander telproject?

Veel vogelaars doen al jarenlang mee aan tellingen zoals de watervogeltellingen, het Broedvogel Monitoring Project (BMP) en Meetnet Urbane Soorten (MUS). Deze tellingen lopen tijdens de veldwerkperiode van de Vogelatlas gewoon door. Ze zijn namelijk belangrijk om de veranderingen in trends en seizoenspatronen van jaar tot jaar te volgen. Deze telreeksen lopen vaak al decennia lang en worden waardevoller naarmate ze langer worden volgehouden. Tellers die twijfelen tussen doorgaan met de vaste tellingen of atlaswerk, adviseren we om in ieder geval de vaste tellingen vol te houden. Tip: samen een atlasblok tellen scheelt al veel tijd.

Aan LiveAtlas-tellers vragen we om mee te doen aan de Vogelatlas, maar om kilometerhoktellingen buiten het gouden grid van hun atlasblok of in andere atlasblokken via LiveAtlas in te voeren (zie ook hoofdstuk 8). Dat project blijft als aanvulling doorlopen tijdens de veldperiode van de Vogelatlas.

Aanmelden voor een atlasblok

Op Vogelatlas.nl is per atlasblok te zien voor welk telonderdeel er nog tellers gezocht worden. Je kunt je daar aanmelden en aangeven in welk jaar je gaat tellen. Tellers geven ook aan of hulp gewenst is. Geïnteresseerden kunnen via de website in contact komen met de teller van het atlasblok, mits deze hier toestemming voor heeft gegeven.

Wie kan meedoen?

Voor tellingen voor de Vogelatlas is het belangrijk dat je vrijwel alle vogels herkent die voorkomen in het atlasblok dat je wilt gaan tellen. Voor de tellingen is het van belang dat je naast de zang ook roepjes kunt onderscheiden.

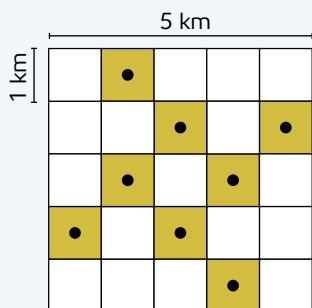
Via Sovonacademie.nl kun je met quizen testen of je basiskennis voldoende is om mee te doen aan de tellingen. Ook vind je daar cursussen om je kennis van broedvogels, wintervogels en trekvogels te vergroten. Twijfel je of je kennis toereikend is, dan adviseren we om niet zelf hoofdteller te worden maar om mee te gaan met meer ervaren vogelaars die atlastellingen uitvoeren.

Naast vogelkennis is het belangrijk dat je in staat bent om een atlasblok goed te doorkruisen en dat je de tellingen goed kunt verwerken via de app Avimap en/of via de website Vogelatlas.nl. Uitleg over het verwerken van je tellingen vind je in instructievideo's op de website.

Hoe gaan we het jaar rond vogels tellen in heel Nederland?

Nederland is opgedeeld in 1685 atlasblokken. Als teller kies je zelf een atlasblok uit.

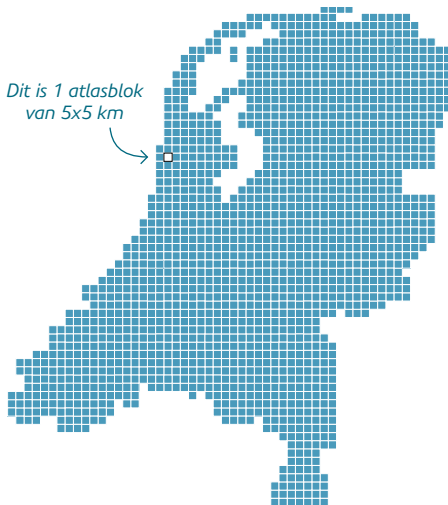
Elk atlasblok is 5x5 kilometer en bestaat uit 25 kilometerhokken. Hiervan is een aantal hokken geselecteerd die geteld moeten worden. Dit is het gouden grid.

Midden in zo'n kilometerhok ligt een telpunt.

Dit is 1 atlasblok van 5x5 km

Met kilometerhoktellingen, punttellingen en enkele aanvullende bezoeken maak je een zo compleet mogelijke soortenlijst van je atlasblok. Ook kunnen we zo een aantalschatting per soort maken.

Het atlasproject bestaat uit drie onderdelen

Broed (pagina 11)

1 apr–15 mei:

8 kilometerhoktellingen en punttellingen

16 mei–30 jun:

8 kilometerhoktellingen en punttellingen

Broedparen/territoria tellen

Enkele aanvullende bezoeken aan atlasblok verspreid over hele broedseizoen

Winter (pagina 17)

1 dec–15 jan:

5 kilometerhoktellingen en punttellingen

16 jan–28 feb:

5 kilometerhoktellingen en punttellingen

Individueën tellen

Enkele aanvullende bezoeken aan atlasblok verspreid over de winter

Jaarrond (pagina 23)

mrt–nov:

maandelijks een uur tellen in twee aangewezen kilometerhokken en geen punttellingen

Individueën tellen

Geen aanvullende bezoeken

3. Algemene opzet: blokken, hokken en telpunten

Algemeen

Voor het vogelatlasproject is Nederland verdeeld in atlasblokken en kilometerhokken. Die vormen het raamwerk voor de aanpak in het veld:

- *Atlasblokken* zijn vierkanten van 5x5 kilometer. Nederland bestaat uit 1685 atlasblokken, die elk een eigen nummer hebben (zie Vogelatlas.nl).
- Ieder atlasblok bestaat uit 25 hokken van 1x1 kilometer. Van deze *kilometerhokken* is een set uitgekozen volgens een vast patroon, het zogeheten gouden grid. In dit gouden grid worden de tellingen van 55 minuten uitgevoerd: de kilometerhoktellingen.
- Midden in de kilometerhokken van het gouden grid liggen *telpunten* waarop punttellingen van 5 minuten worden uitgevoerd.

Het doel van de tellingen in het broedseizoen en de winter is om voor elk atlasblok een zo compleet mogelijke lijst van vogels met terreinbinding op te stellen. In de kilometerhokken gaat het niet om het zo compleet mogelijk vaststellen van alle aanwezige vogels, maar om een representatief beeld van de aantallen en de soortensamenstelling in de verschillende landschapstypen.

Waarom aangewezen kilometerhokken en telpunten?

Als teller kies je zelf een atlasblok uit. De locaties van de te tellen kilometerhokken en telpunten liggen echter vast. Ook de tijdsduur van de tellingen in het gouden grid ligt vast. Daar zijn enkele redenen voor:

- Het standaardiseren van je inspanning in het veld zorgt ervoor dat we de resultaten beter kunnen vergelijken met die in andere atlasblokken.
- Met het aanwijzen van kilometerhokken zorgen we ervoor dat niet alleen de vogelrijkste gebieden worden onderzocht. Met het vaste patroon van hokken (gouden grid) krijgen we een representatief beeld van de Nederlandse vogelbevolking.
- Datzelfde geldt voor de tellingen op telpunten. Deze zijn bedoeld om de kaarten van

wijdverspreide soorten te detailleren en om (subtiele) verschillen in aantalsdichtheid goed te kunnen bepalen. Ook hiervoor geldt: de aangewezen punten vormen een representatief beeld dan wanneer we voorkeursplekken zouden gebruiken.

Praktische problemen

In de praktijk blijken delen van de aangewezen kilometerhokken en telpunten soms niet goed bereikbaar, of loop je tegen andere problemen aan. Enkele voorbeelden en oplossingen:

- Een groot deel van het te tellen kilometerhok bestaat uit open water. Verminder de teltijd dan naar rato van het landoppervlak. Bij circa 50% water tel je bijvoorbeeld 27,5 minuten.
- Een deel van het atlasblok ligt over de grens met België of Duitsland. In dat geval zijn de te tellen kilometerhokken en telpunten beperkt tot het (Nederlandse) landoppervlak. Ook de aanvullende bezoeken kunnen beperkt worden tot dat oppervlak.
- Een kilometerhok of telpunt is (deels) niet goed te betreden of ligt in streng verboden gebied. In dat geval wijst Sovon een vervangend hok aan. Neem hiervoor contact op met de landelijke coördinatoren. Zij bekijken de mogelijkheden en leveren maatwerk. Voor sommige verboden terreinen kan overigens een ontheffing worden aangevraagd (zie hoofdstuk 7: Toestemming terreineigenaar).

Loop je tegen andere praktische problemen aan, schroom niet contact op te nemen met je ADC of de landelijke coördinatoren, zie Vogelatlas.nl voor contactgegevens.

Overzicht tellingen per onderdeel

Het atlasproject bestaat uit drie onderdelen: Broed, Winter en Jaarrond. Binnen deze onderdelen verschilt het aantal tellingen dat je uitvoert. Ook kan de telmethode in het veld verschillen tussen de onderdelen. De precieze aanpak per onderdeel lees je in de hoofdstukken 4, 5 en 6.

Geelgors. Foto: Thijs Glastra

4. Onderdeel Broed: doel en methode

Doel

Het belangrijkste doel van de broedvogeltellingen voor de Vogelatlas is een zo compleet mogelijke soortenlijst van broedvogels van een atlasblok maken. Met behulp van tellingen in de kilometerhokken van het gouden grid, de punttellingen en enkele aanvullende bezoeken leg je de samenstelling en aantallen van de broedvogelbevolking van het atlasblok zo goed mogelijk vast. De kilometerhoktellingen vormen de basis voor de vergelijkingen met vorige atlassen. De punttellingen zijn belangrijk om trefkansen van algemene soorten uit te rekenen en de aanvullende bezoeken zijn bedoeld om de soortenlijst aan te vullen met bijvoorbeeld nachtactieve soorten, vroege en late broedvogels. Betrouwbare aanvullingen van externe bronnen voeg je aan het einde van je veldwerk toe (hoofdstuk 9).

Methode

Hierna leggen we de belangrijkste uitgangspunten voor de tellingen in het broedseizoen uit. Ieder kilometerhok en telpunt van het gouden grid tel je één keer per telperiode:

- Eerste telperiode broedseizoen:
1 april–15 mei
- Tweede telperiode broedseizoen:
16 mei–30 juni

Er zijn vier broedseizoenen waarin het veldwerk kan worden uitgevoerd: 2027, 2028, 2029 of 2030.

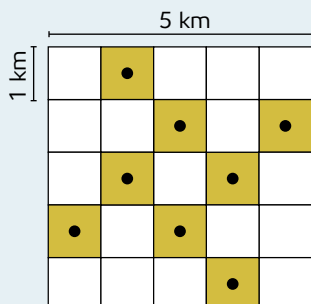
Broedvogeltelling in het kort

Doel

Een zo compleet mogelijke soortenlijst van broedvogels in het atlasblok vaststellen.

Bezoek de 8 kilometerhokken van het gouden grid precies 1 uur per telperiode.

Gouden grid broedvogeltelling

Telperioden

- 1 april–15 mei
- 16 mei–30 juni

Methode

- In beide telperioden doe je een kilometerhoktelling van 55 minuten en een punttelling van 5 minuten op het telpunt.
- Tel broedparen/territoria.

Bezoektijden

Tel tussen een uur voor zonsopkomst en tot max. zes uur erna.

Aanvullende bezoeken:

Breng van het vroege voorjaar tot in de zomer enkele aanvullende bezoeken en ga daarbij alle leefgebieden in het atlasblok af om de soortenlijst aan te vullen.

Kilometerhoktelling

Besteed precies 55 minuten aan het waarnemen van broedvogels in het kilometerhok. Doorkruis in dit tijdsbestek alle verschillende landschapstypen in het hok evenredig naar hun oppervlak. Vogelarme stukken vragen vanzelfsprekend minder tijd dan vogelrijke, maar richt je aandacht niet te veel op afwijkende landschapselementen. In een hok in voornamelijk vogelarm landbouwgebied met een klein bosje, breng je dus niet vrijwel alle tijd door in het bosje. Je kunt de route lopend, varend (in waterrijk gebied) of met behulp van een fiets afleggen. Let op: voer je telling niet al fietsend in; dat is gevaarlijk en wettelijk verboden. Tel alleen de (mogelijke) broedvogels die binnen het kilometerhok verblijven. In de app Avimap of op je telformulier zie je op welke manier de soorten genoteerd moeten worden. Stop je tijdelijk even met waarnemen, bijvoorbeeld om de punttelling uit te voeren of om snel van A naar B te rijden, pauzeer dan de kilometerhoktelling in de app. Verder is het handig om de kilometerhoktellingen en punttellingen te combineren. Je komt immers langs het telpunt tijdens je kilometerhoktelling.

Foto: Harvey van Diek

Punttelling

Tel gedurende precies 5 minuten op het vastgestelde punt alle (mogelijke) broedvogels met terreinbinding. Het telpunt ligt meestal midden in het kilometerhok. Het is handig om de kilometerhok- en punttelling te combineren. Je turft 5 minuten lang alle broedvogels met terreinbinding die je waarneemt. Alleen bij de zeldzame soorten wordt gevraagd om deze in te tekenen op de kaart en te voorzien van een broedcode.

Let op: de punttelling is een aparte telling. Soorten die je alleen tijdens je punttelling zag en niet tijdens de 55 minuten van de kilometerhoktelling, voer je dus alleen in bij de punttelling.

Optioneel: uitgebreide punttelling (2x5)

Punttellingen zijn vooral belangrijk om de trefkans van algemene soorten te berekenen. Op vrijwillige basis is het mogelijk om te kiezen voor de uitgebreide punttelling, die daar nog meer informatie over oplevert en daarmee nog waardevoller is.

Gedurende twee maal 5 minuten achter elkaar teken je vanaf het telpunt alle broedvogels in op een kaart in de app Avimap. Degenen die op papier werken in het veld, kunnen deze telling het beste met twee kleuren schrijfgerei uitvoeren.

De beide 5-minutenperioden zijn afzonderlijke tellingen. Denk dus niet: 'Die Merel zat er net en zal er nu dus vast ook nog wel zitten.' Bij individuen die je in beide perioden waarneemt, selecteer je de waarneming in de app en geef je aan dat het om beide perioden ging. Is hetzelfde individu of paar in de tweede periode verplaatst (bijvoorbeeld een paartje Eksters), dan hoeft de locatie van je eerdere waarneming niet aangepast te worden. Werk je op papier, zet dan een cirkel om de eerste waarneming.

Je kiest dus voor één van de twee opties:

- De gebruikelijke punttelling van 5 minuten. Je turft de waargenomen soorten (zonder broedcode) en tekent alleen de zeldzame soorten (met broedcode) in op de kaart.
- De uitgebreide punttelling van 2 x 5 minuten, waarbij je alle waargenomen soorten intekent op de kaart.

Aanvullende bezoeken

Het kilometerhokkenonderzoek levert een stevige basis voor de atlas. Dit wordt gecompleteerd door aanvullende tellingen in de rest van het atlasblok. Bezoek alle landschapstypen in het atlasblok ten minste drie keer in het broedseizoen. Het broedseizoen begint al in februari-maart met vroeg broedende standvogels, zoals spechten en uilen, en eindigt in juli-augustus met late soorten zoals de Boomvalk en Kleine Karekiet. Het belangrijkste doel van de aanvullende bezoeken is om de soortenlijst aan te vullen met broedvogels die je niet gemakkelijk tegenkomt tijdens je telwerk in de kilometerhokken.

Enkele aanwijzingen:

- Bezoek alle landschapstypen in het atlasblok ten minste drie keer in het broedseizoen.
- Voor deze bezoeken geldt geen voorgeschreven tijdsduur: zowel bezoeken van enkele minuten als enkele uren zijn waardevol.
- Per aanvullend bezoek hoeft je niet alle soorten die je waarneemt te tellen. Voer in ieder geval de nieuwe soorten voor het atlasblok in en noteer ook de waarnemingen van de schaarse en zeldzame soorten. Wil je toch compleet zijn, dan kun je de algemene soorten op 'aanwezig' zetten.
- Februari-maart zijn goede maanden om roofvogelnesten op te sporen en 's avonds naar uilen te gaan luisteren.
- Stem de aanvullende bezoeken af op de activiteiten van de vogels (zangvogels bijvoorbeeld liefst in de vroege ochtend).
- Bezoeken overdag zijn zinvol voor roofvogels, boerenlandvogels, meeuwen, sterns en andere kolonievogels.
- Breng één of meer bezoeken in de schemering of nacht aan geschikte biotopen, zoals moeras (rallen), heide (Nachtswaluw), bos en kleinschalig platteland (uilen).
- Nuttige aanwijzingen per soort vind je onder de telrichtlijnen op stats.sovon.nl.

Meer tips over aanvullende bezoeken geven we via de nieuwsbrieven. Ook vind je meer informatie op Vogelatlas.nl en YouTube.com/Sovonvogelonderzoek via 'vogelatlas'.

Oeverwaluw

Foto: Harvey van Diek

Welke vogels tel je?

Alle vogels

Tijdens de tellingen in het broedseizoen tel je alle (mogelijke) broedvogels. Ook exoten – soorten die van oorsprong niet in ons land voorkomen maar wel in het wild leven – tel je mee. Bekende voorbeelden zijn de Nijlgans, Stadsduif en de Halsbandparkiet. Al deze vogels worden in de Vogelatlas in kaart gebracht. Ze zijn niet meer weg te denken uit het Nederlandse vogellandschap. Bovendien horen discussies over eventuele schade, overlast of concurrentie door exoten te beginnen met feiten: waar komen ze voor en in welke aantallen? Ook hybriden, zoals Grauwe Gans x Grote Canadese Gans, tellen mee.

Geen gehouden vogels

Vogels die duidelijk bij een gehouden collectie behoren, maar die zich wel (net) buiten de afrastering bevinden, tel je niet mee. Denk aan gehouden eenden en soepganzen die op of net buiten een boeren erf scharrelen of gehouden sierduiven die een rondje boven het dorp vliegen.

Kolonievogels

Bij kolonievogels geldt de volgende aanpak. Via de website kun je zien welke kolonies in het atlasblok al jaarlijks worden geteld. Deze kolonies hoeven tijdens het atlasonderzoek niet te worden geteld. Kom je een niet gemelde kolonie tegen, dan zal deze een nieuwe vestiging betreffen of nog niet geteld worden. Voer in dat geval een telling of schatting van het aantal bezette nesten uit en voer deze in als aanvullend bezoek. Op stats.sovon.nl vind je per soort de telrichtlijnen voor het tellen van een kolonie.

Hoe tel je?

Terreinbinding

In het broedseizoen is je aandacht gericht op soorten die in het gebied broeden of mogelijk kunnen broeden. Let daarbij op of de biotoop waarin je de vogel waarneemt geschikt is als broedgebied. Je focus ligt dus op vogels die gedrag vertonen dat wijst op (mogelijk) broeden. Vaak bestaat dit uit zingen of ander specifiek gedrag. Ook laten deze vogels terreinbinding zien: Boerenzwaluwen zwermen bijvoorbeeld rond de stal waarin ze nestelen. Vogels die laag en doelgericht rondvliegen in geschikt broedbiotoop, tellen mee. Hoog (door)vliegende vogels vallen buiten de boot (uitzondering: foeragerende Gierzwaluwen boven de stad). Foeragerende kolonievogels, zoals Blauwe Reigers in slootjes en Roeken in graslanden, tel je niet mee omdat je die soorten met gerichte kolonietellingen (zie *Kolonievogels*) telt. Deze vogels wel invoeren, maar dan met broedcode 0, mag ook.

Territoria/broedparen

Bij de broedvogeltellingen voor de Vogelatlas is het belangrijk dat je uitgaat van territoria of broedparen. Deze worden hier gelijkgesteld, al hoeft een territoriale vogel niet per se te broeden. Een paartje Roodborsttapuiten met jongen betreft dus één waarneming. Een waarneming van een baltsend paar Futen is ook één waarneming. Een grasveldje met een foeragerende man en vrouw Merel levert geen twee, maar één waarneming op omdat dit waarschijnlijk een paar betreft. Groepen vogels, zoals tientallen eenden op een plas, betreffen doorgaans pleisterende vogels die niet broeden. Deze neger je of voer je in met broedcode 0.

Broedcodes

Tijdens een kilometerhoktelling voer je altijd de hoogste door jou waargenomen broedcode in. Zorg dat je de goede toepassing van broedcodes kent (zie bijlage 1). Stel, je ziet eerst een Meerkoet in een slootje en voert deze in met broedcode 1. Enkele meters verderop zie je een vogel stiekem van een nest afglijden, waarin eieren blijken te liggen. Je combineert deze vogels (één paar/territorium) en past de broedcode bij de waarneming aan naar 15. Je hoeft niet al je waarnemingen van Meerkoeten tijdens je kilometerhoktelling van een broedcode te voorzien. Zorg in ieder geval dat de hoogst waargenomen broedcode van een soort in je waarnemingenlijst staat. We gebruiken deze broedcodes om atlaskaarten te maken waarop het onderscheid tussen mogelijk, waarschijnlijk en zeker broeden is te zien.

Enkele aanwijzingen:

- Besteed niet overdreven veel extra tijd aan het vaststellen van een zo hoog mogelijk broedcode. Nesten zoeken is gewoonlijk onnodig (maar zie *Kolonievogels*).
- Raadpleeg bij lastige soorten (bijv. Groene Specht, Wespandief, Boomvalk) en lastig te interpreteren situaties de telrichtlijnen op stats.sovon.nl
- Groepen vogels met nestvliedende jongen of bedelende uitgevlogen jongen tel je niet mee omdat meestal niet duidelijk is waar ze uitgebroed zijn. Denk aan groepjes Grauwe Ganzen met kuikens en groepen Spreeuwen met bedelende jongen op sleeptouw.

Meer uitleg over de goede toepassing van broedcodes vind je via Vogelatlas.nl en op YouTube.com/Sovonvogelonderzoek via 'broedcodes'.

Aantallen of aanwezigheid

Bij sommige soorten is het aanvinken van aanwezigheid al voldoende:

- Algemene soorten kunnen met het vinkje op aanwezig worden gezet.
- Schaarze soorten worden geteld.
- Zeldzame soorten worden per waarneming ingetekend op de kaart.

Intekenen

Alleen van schaarze en zeldzame soorten is de locatie gewenst. Werk je met de app Avimap, dan slaat de app de waarnemingen automatisch op jouw locatie op, tenzij de soort een schaarze of zeldzame soort betreft. Doe geen inspanning om ook al je waarnemingen van algemene soorten in te tekenen op de kaart. Dat kost te veel kostbare waarnemingstijd in het veld en uiteindelijk worden de waarnemingen op de schaal van het kilometerhok geanalyseerd. Sta je net buiten het kilometerhok de vogels binnen de begrenzing van het hok te tellen, voer deze waarnemingen dan wel op de kaart binnen de grenzen van het kilometerhok in. Waarnemingen die je buiten het kilometerhok opslaat, worden wel automatisch meegenomen in de soortenlijst van je atlasblok.

Bezoektijden

Het broedseizoen loopt van februari-maart tot en met juli-augustus, afhankelijk van de soorten die in het atlasblok voorkomen. Voor de kilometerhoktellingen en punttellingen zijn vaste telperiodes aangewezen, voor de aanvullende bezoeken niet. Zie ook eerder in dit hoofdstuk.

De kilometerhoktellingen en punttellingen voer je 's ochtends tussen zonsopkomst en zes uur daarna uit. Tip: in stedelijk gebied zijn vooral de zondagochtenden rustig. De timing van aanvullende bezoeken hangt af van je doel: zangvogels kun je het beste in de (vroeg) ochtend zoeken. 's Avonds en 's nachts hebben nachtvogels een hoge trefkans. Kolonies en boerenlandvogels kunnen prima overdag worden geteld.

Hoe vaak tel je?

De tellingen in het gouden grid zijn belangrijk vanwege de vergelijkbaarheid met de vorige atlasbladen. Deze voer je dus allemaal uit. Wil je meer kilometerhoktellingen in je atlasblok doen, dan kan dat via LiveAtlas (zie hoofdstuk 8).

Broedvogels tellen doe je vooral in de ochtenduren. Foto: Harvey van Diek

Kolganzen, Brandganzen en Grauwe Ganzen. Foto: Harvey van Diek

5. Onderdeel Winter: doel en methode

Doel

Het belangrijkste doel van de wintervogeltellingen voor de Vogelatlas is een zo compleet mogelijke soortenlijst van vogels die in de winter in het atlasblok voorkomen. Met behulp van tellingen in de kilometerhokken van het gouden grid, de punttellingen en aanvullende bezoeken leg je de overwinterende soorten en aantallen van het atlasblok zo goed mogelijk vast. Betrouwbare aanvullingen van externe bronnen voeg je aan het einde van je telseizoen toe (hoofdstuk 9). De kilometerhoktellingen vormen de basis voor de vergelijkingen met vorige atlassen. De punttellingen zijn belangrijk om trefkansen van algemene soorten uit te rekenen en de aanvullende bezoeken zijn bedoeld om de soortenlijst aan te vullen.

Methode

Hierna leggen we de belangrijkste uitgangspunten voor de tellingen in het winterseizoen uit. Het gouden grid bestaat uit 5 kilometerhokken. Ieder kilometerhok en telpunt van het gouden grid tel je één keer per telperiode:

- Eerste telperiode winterseizoen:
1 december–15 januari
- Tweede telperiode winterseizoen:
16 januari–28 februari

Er zijn vier winterperioden waarin het veldwerk kan worden uitgevoerd: 2026/27, 2027/28, 2028/29 of 2029/30.

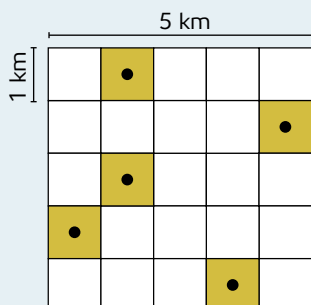
Wintervogeltelling in het kort

Doel

Een zo compleet mogelijke soortenlijst van overwinterende vogels in het atlasblok vaststellen.

Bezoek de 5 kilometerhokken van het gouden grid precies 1 uur per telperiode.

Gouden grid wintervogeltelling

Telperioden

- 1 december–15 januari
- 16 januari–28 februari

Methode

- In beide telperioden doe je een kilometerhoktelling van 55 minuten en een punttelling van 5 minuten op het telpunt.
- Tel individuen met terreinbinding.

Bezoektijden

Tel tussen een uur na zonsopkomst en een uur voor zonsondergang

Aanvullende bezoeken

Breng enkele aanvullende bezoeken en bezoek alle leefgebieden in het atlasblok om de soortenlijst aan te vullen.

Kilometerhoktelling

Besteed precies 55 minuten aan het waarnemen van vogels in het kilometerhok. Doorkruis in dit tijdsbestek alle verschillende landschapstypen in het hok evenredig naar hun oppervlak. Vogelarme stukken vragen vanzelfsprekend minder tijd dan vogelrijke, maar richt je aandacht niet te veel op afwijkende landschapselementen. In een hok in voornamelijk vogelarm landbouwgebied met een klein bosje, breng je dus niet vrijwel alle tijd door in het bosje. Je kunt de route lopend, varende (in waterrijk gebied) of met behulp van een fiets afleggen. Tel alleen de (mogelijke) wintervogels die binnen het kilometerhok verblijven en die terreinbinding hebben. In de app Avimap of op je telformulier zie je op welke manier de soorten genoteerd moeten worden. Let op: voer je telling niet al fietsend in, dat is gevaarlijk! Stop je tijdelijk even met waarnemen, bijvoorbeeld om de punttelling uit te voeren of om snel van A naar B te rijden, pauzeer dan de kilometerhoktelling in de app. Tijdens je kilometerhoktelling kom je langs het telpunt van de punttelling: combineer beide tellingen dus vooral.

Foto: Peter Eekelder

Punttelling

Tel gedurende precies 5 minuten op het vastgestelde punt alle vogels met terreinbinding. Het telpunt ligt meestal midden in het kilometerhok. Het is handig om de kilometerhok- en punttelling te combineren. Je turft 5 minuten lang alle vogels met terreinbinding die je waarneemt. Alleen de zeldzame soorten teken je in op de kaart.

Let op: de punttelling is een aparte telling. Soorten die je alleen tijdens je punttelling zag en niet tijdens de 55 minuten van de kilometerhoktelling, voer je alleen in bij de punttelling.

Optioneel: uitgebreide punttelling (2x5)

Punttellingen zijn vooral belangrijk om de trefkans van algemene soorten te berekenen. Op vrijwillige basis is het mogelijk om te kiezen voor de uitgebreide punttelling, die daar nog meer informatie over oplevert en daarmee dus nog waardevoller is.

Gedurende twee maal 5 minuten achter elkaar teken je vanaf het telpunt alle vogels met terreinbinding die je waarneemt in op een kaart in de app Avimap. Degenen die op papier werken in het veld, kunnen deze telling het beste met twee kleuren schrijfgerei uitvoeren.

De beide 5-minutenperioden zijn afzonderlijke tellingen. Denk dus niet: 'Die Roodborst zat er net en zal er nu dus vast ook nog wel zitten.' Bij individuen die je in beide perioden waarneemt, selecteer je de waarneming in de app en geef je aan dat het om beide perioden ging. Is hetzelfde individu of groepje in de tweede periode verplaatst (bijvoorbeeld een groep Kieviten), dan hoeft de locatie niet aangepast te worden. Werk je op papier, zet dan een cirkel om de eerste waarneming.

Je kiest dus voor één van de twee opties:

- De gebruikelijke punttelling van 5 minuten. Je turft de waargenomen soorten en tekent alleen de zeldzame soorten in op de kaart.
- De uitgebreide punttelling van 2 x 5 minuten, waarbij je alle waargenomen soorten intekent op de kaart.

Ook exoten zoals Nijlganzen tellen mee. Foto: Harvey van Diek

Aanvullende bezoeken

Het kilometerhokkenonderzoek levert een stevige basis voor de atlas. Deze wordt gecompleteerd door aanvullende tellingen in de rest van het atlasblok. Bezoek alle landschapstypen in het atlasblok ten minste drie keer in de winter. Het belangrijkste doel daarvan is om de soortenlijst aan te vullen met overwinterende soorten die je niet gemakkelijk tegenkomt tijdens je systematische telwerk.

Enkele aanwijzingen:

- Bezoek alle landschapstypen in het atlasblok ten minste drie keer in het telseizoen.
- Voor deze bezoeken geldt geen voorgeschreven tijdsduur: zowel bezoeken van enkele minuten als enkele uren zijn waardevol.
- Per aanvullend bezoek hoeft je niet alle soorten die je waarneemt te tellen. Voer in ieder geval de nieuwe soorten voor het atlasblok in en noteer ook de waarnemingen van schaarse soorten. Wil je toch compleet zijn, dan kun je de algemene soorten op 'aanwezig' zetten.
- Avondbezoek voor uilen die 's winters al roepen is aanbevolen.
- Nuttige aanwijzingen per soort vind je onder de telrichtlijnen op stats.sovon.nl.

Meer tips over aanvullende bezoeken geven we via de nieuwsbrieven. Ook vind je meer informatie op Vogelatlas.nl.

Welke vogels tel je?

Alle vogels

Tijdens de tellingen in het winterseizoen tel je alle vogels met terreinbinding. Ook exoten – soorten die van oorsprong niet in ons land voorkomen maar wel vrij levende populaties vormen – tel je mee. Bekende voorbeelden zijn de Nijlgans en de Halsbandparkiet. Alle vogels worden in de Vogelatlas in kaart gebracht, dus ook de exoten. Ze zijn niet meer weg te denken uit het Nederlandse vogellandschap. Bovendien horen discussies over eventuele schade, overlast of concurrentie door deze soorten te beginnen met feiten: waar komen ze voor en in welke aantallen?

Geen gehouden vogels

Vogels die duidelijk bij een gehouden collectie behoren, maar die zich wel (net) buiten de afrastering bevinden, tel je niet mee. Denk aan gehouden eenden en soepganzen die op of net buiten een boeren erf scharrelen of gehouden sierduiven die een rondje boven het dorp vliegen.

Hoe tel je?

Terreinbinding

In de winter is je aandacht gericht op alle vogels met terreinbinding in het atlasblok. Dan gaat het om alle vogels die ter plaatse zijn of die laag rondvliegen om te foerageren of jagen. Een voorbijsnellende Sperwer of een groepje rondvliegende Kokmeeuwen boven het grasland tellen mee, evenals een groep foeragerende Sijzen. Hoog overvliegende vogels, zoals groepen ganzen die van een slaapplaats naar een gebied dat veel verder ligt vliegen, mag je negeren. Wil je ze wel invoeren, gebruik dan 'overvliegend'.

Individueen

In de winter tel je het aantal individuen. Een paartje overwinterende Roodborsttapuiten telt als twee vogels. Grote groepen vogels, zoals eenden en ganzen, probeer je te tellen, maar besteed hier niet te veel kostbare tijd aan tijdens je kilometerhoktelling. Een zo goed mogelijke schatting is ook voldoende.

Meer uitleg over het maken van schattingen vind je via Vogelatlas.nl en op [YouTube.com/Sovonvogelonderzoek](https://www.youtube.com/Sovonvogelonderzoek) via 'schattingen'.

Een voorbijsnellende Sperwer in het dorp telt mee.

Foto: Hugo Wieleman

Aantallen of aanwezigheid

Bij sommige soorten is het aanvinken van aanwezigheid al voldoende:

- Algemene soorten kunnen met het vinkje op aanwezig worden gezet.
- Schaarre soorten worden geteld.
- Zeldzame soorten worden per waarneming ingetekend op de kaart.

Intekenen

Werk je met de app Avimap, dan slaat de app de waarnemingen automatisch op jouw locatie op, tenzij de soort een zeldzaamheid betreft. Bij zeldzame soorten vragen we om de locatie in te tekenen. Doe geen inspanning om ook al je waarnemingen van algemene soorten in te tekenen op de kaart. Dat kost te veel kostbare waarnemingstijd in het veld en uiteindelijk worden de waarnemingen op de schaal van het kilometerhok geanalyseerd. Sta je net buiten het kilometerhok de vogels binnen de begrenzing van het hok te tellen (bijvoorbeeld een groep ganzen vanaf een polderweggetje), voer deze waarnemingen dan wel op de kaart binnen de grenzen van het kilometerhok in.

Geen slaapplaatsen of slaaptrek

Het is niet de bedoeling om vogels op slaapplaatsen te tellen; ze kunnen uit een veel wijdere omtrek komen dan het atlasblok. Ook slaaptrek van en naar deze slaapplaatsen telt niet mee. Denk aan bijvoorbeeld groepen Kauwen die in het stedelijk gebied slapen en ganzen, reigers en Aalscholvers op slaapplaatsen in waterrijke gebieden. Tel ook geen hoogwatervluchtplaatsen (Delta, Wadden), maar houd alleen foeragerende steltlopers bij.

Bezoektijden

Voor de kilometerhoktellingen en punttellingen zijn twee vaste telperioden aangewezen: 1 december–15 januari en 16 januari–28 februari. Breng in die drie maanden ook enkele aanvullende bezoeken.

In de winter mag de telling op een willekeurig moment tussen één uur na zonsopgang en één uur voor zonsondergang worden uitgevoerd. In de schemer is vaak nog slaaptrek van vogels te

zien, die niet meetelt. Bedenk ook dat veel vogels in de loop van de middag een stuk minder actief worden.

Hoe vaak tel je?

De tellingen in het gouden grid zijn belangrijk vanwege de vergelijkbaarheid met de vorige atlasen. Deze voer je dus allemaal uit. Wil je meer kilometerhoktellingen in je atlasblok doen, dan kan dat via LiveAtlas (zie hoofdstuk 8).

Een gemixte groep Grote Zilverreigers, Kokmeeuwen, Lepelaars en een Blauwe Reiger. Foto: Harvey van Diek

Pimpelmees. Foto: Thijs Glastra

6. Onderdeel Jaarrond: doel en methode

Doel

Het belangrijkste doel van de jaarrondtellingen voor de Vogelatlas is een goede steekproef van de verspreiding en aantallen van alle voorkomende soorten door het jaar heen te verkrijgen, inclusief vogels die op doortrek Nederland aandoen, zoals Bosruiters, en Blijsters. Met behulp van tellingen in kilometerhokken leg je de soorten en aantallen vast.

Methode

De methode van de jaarrondtellingen is beperkt tot kilometerhoktellingen. In de maanden maart tot en met november worden telkens twee kilometerhokken uit het gouden grid geteld. De te tellen kilometerhokken rouleren door het jaar heen om de steekproef zo goed mogelijk over de verschillende leefgebieden in het atlasblok te verdelen.

Kilometerhoktelling

Besteed precies 60 minuten aan het waarnemen van vogels in het kilometerhok. Doorkruis in een uur alle verschillende landschapstypen in het hok evenredig naar hun oppervlak. Vogelarme stukken vragen vanzelfsprekend minder tijd dan vogelrijke, maar richt je aandacht niet te veel op afwijkende landschapselementen. In een hok in voornamelijk vogelarm landbouwgebied met een klein bosje, breng je dus niet vrijwel alle tijd door in het bosje. Je kunt de route lopend, varend (in waterrijk gebied) of met behulp van een fiets afleggen. Let op: voer je telling niet al fietsend in, dat is gevaarlijk! Stop je tijdelijk even met waarnemen, bijvoorbeeld om snel van A naar B te rijden, pauzeer dan de telling in de app. In de app Avimap of op je telformulier zie je op welke manier de soorten genoteerd moeten worden.

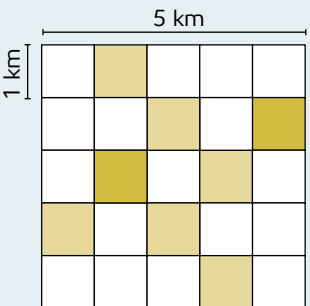
Jaarrondtelling in het kort

Doel

Een goede steekproef van de verspreiding en aantallen van vogelsoorten door het jaar heen.

Maandelijks twee kilometerhoktellingen.

Gouden grid jaarrondtelling

Telperiode

maart–november

Methode

- Iedere maand tel je een uur in de twee aangewezen kilometerhokken uit het gouden grid.
- Tel individuen.

Bezoektijden

Tel 's ochtends en bij voorkeur in de uren meteen na zonsopkomst.

Aanvullende bezoeken

Geen aanvullende bezoeken nodig.

Welke vogels tel je?

Alle vogels

Tijdens de Jaarrondtellingen tel je alle vogels met terreinbinding. Ook exoten – soorten die van oorsprong niet in ons land voorkomen maar wel in het wild leven – tel je mee. Bekende voorbeelden zijn de Nijlgans en de Halsbandparkiet. Alle vogels worden in de Vogelatlas in kaart gebracht, dus ook de exoten. Ze zijn niet meer weg te denken uit het Nederlandse vogellandschap. Bovendien horen discussies over eventuele schade, overlast of concurrentie door exoten te beginnen met feiten: waar komen ze voor en in welke aantallen?

Geen gehouden vogels

Vogels die duidelijk bij een gehouden collectie behoren, maar die zich wel (net) buiten de afrastering bevinden, tel je niet mee. Denk aan gehouden eenden en soepganzen die op of net buiten een boeren erf scharrelen of gehouden sierduiven die een rondje boven het dorp vliegen.

Hoe tel je?

Terreinbinding

Bij de jaarrondtellingen is je aandacht gericht op alle vogels met terreinbinding in het atlasblok. Dan gaat het om alle vogels die ter plaatse zijn of die laag rondvliegen om te foerageren of jagen. Een voorbijsnellende Sperwer of een groepje rondvliegende Kokmeeuwen boven het grasland tellen mee, evenals een groep foeragerende Sijzen. Hoog overvliegende vogels, zoals groepen ganzen die van een slaapplaats naar een gebied dat veel verder ligt vliegen, voer je in als 'overvliegend'.

Individueen

Tijdens de jaarrondtellingen tel je het aantal individuen. Grote groepen vogels, zoals eenden en ganzen, probeer je zo goed mogelijk te tellen, maar besteed hier niet te veel kostbare tijd aan tijdens je kilometerhoktelling. Een zo goed mogelijke schatting is ook voldoende. Bij groepen vogels met uitgevlogen jongen tel je alle individuen gewoon mee.

Meer uitleg over het maken van schattingen vind je via Vogelatlas.nl

Aantallen of aanwezigheid

Bij sommige soorten is het aanvinken van aanwezigheid al voldoende:

- Algemene soorten kunnen met het vinkje op aanwezig worden gezet. (Bij voldoende tijd heeft turven meerwaarde.)
- Schaarse soorten worden geteld.
- Zeldzame soorten worden per waarneming ingetekend op de kaart.

Intekenen

Alleen van zeldzame soorten is de locatie gewenst. Werk je met de app Avimap, dan slaat de app de waarnemingen automatisch op jouw locatie op, tenzij de soort een zeldzaamheid betreft. Doe geen inspanning om ook al je waarnemingen van algemene soorten in te tekenen op de kaart. Dat kost te veel kostbare waarnemingstijd in het veld en uiteindelijk worden de waarnemingen op de schaal van het kilometerhok geanalyseerd. Sta je net buiten het kilometerhok de vogels binnen

Sijs. Foto: Harvey van Diek

de begrenzing van het hok te tellen (bijvoorbeeld vanaf een polderweg), voer deze waarnemingen dan wel op de kaart binnen de grenzen van het kilometerhok in.

Geen slaappleatsen of slaaptrek

Het is niet de bedoeling om vogels op slaappleatsen te tellen; ze kunnen uit een veel wijdere omtrek komen dan het atlasblok. Ook slaaptrek van en naar deze slaappleatsen telt niet mee. Denk aan bijvoorbeeld groepen Kauwen die in het stedelijk gebied slapen en ganzen, reigers en Aalscholvers op slaappleatsen in waterrijke gebieden.

Bezoektijden

Tel in elke maand van maart tot en met november de twee aangewezen kilometerhokken. Iedere maand is dat een ander tweetal uit het gouden grid. Tel 's ochtends en bij voorkeur in de uren meteen na zonsopkomst. Dan zijn de meeste vogels actief.

Hoe vaak tel je?

De maandelijkse tellingen in twee kilometerhokken zijn belangrijk voor het verkrijgen van een goede steekproef uit heel Nederland. Deze voer je dus allemaal uit. Wil je meer kilometerhoktellingen in je atlasblok tellen, dan kan dat via LiveAtlas (zie hoofdstuk 8).

Ooievaar. Foto: Thijs Glastra

7. Aanmelden en starten

Aanmelden

Het aanmelden voor het tellen van een atlasblok loopt via [Vogelatlas.nl](https://vogelatlas.nl). Je selecteert de telling(en) die je wilt doen en het seizoen waarin je deze gaat uitvoeren. Bij voorkeur tel je alle drie de onderdelen van het atlasblok, maar je kunt je ook beperken tot één of twee onderdelen. Je mag het veldwerk daarbij spreiden over twee seizoenen. Bijvoorbeeld: je voert de tellingen van het onderdeel Winter uit in 2026/27. Daaropvolgend doe je in het voorjaar van 2027 de broedvogeltellingen van het atlasblok (Broed). Omdat je de jaarrondtellingen (maart – november) liever niet tegelijk met de broedvogeltellingen doet, kies je ervoor om die in 2028 uit te voeren. Je kunt het veldwerk maximaal twee seizoenen vooruitplannen.

Mocht het je in het gekozen seizoen niet lukken om te tellen, neem dan zelf tijdig contact op met de Atlasdistrictscoördinator van jouw regio om te overleggen. De ADC zal bij uitblijvende tellingen zelf ook contact met je opnemen. Bij een uitblijvende reactie van de teller zal het atlasblok worden vrijgegeven, zodat dit alsnog binnen de veldwerkperiode van de Vogelatlas geteld kan worden.

Vorbereidingen veldwerk

Eenmaal aangemeld voor tellingen in een atlasblok wil je natuurlijk een goede start maken. Enige voorbereiding is daarbij handig.

Werken met de app

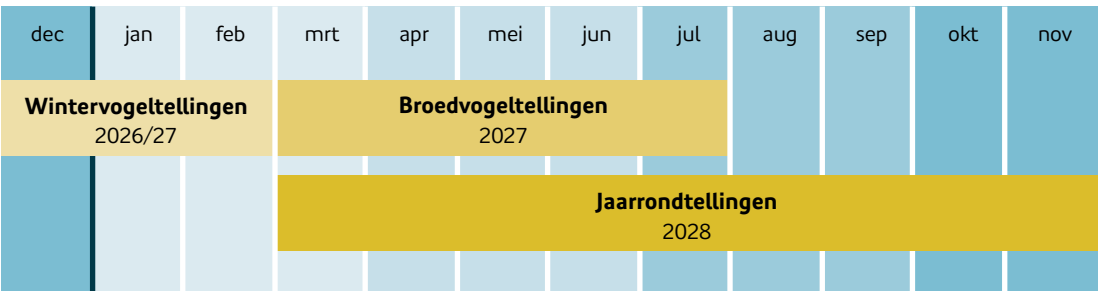
Wil je je tellingen direct in het veld invoeren, maak de app Avimap/iAvimap dan vóór aanvang van de telling gebruiksklaar. Ook kun je alvast een oefentelling invoeren, die je daarna eenvoudig verwijdt. Hoe je de app gebruiksklaar maakt en ermee kunt oefenen, leggen we uit op [Vogelatlas.nl](https://vogelatlas.nl) en ons YouTube-kanaal.

Printen telformulieren

Waarnemers die hun tellingen in het veld liever op een telformulier noteren, kunnen deze downloaden via *Mijn atlas* op [Vogelatlas.nl](https://vogelatlas.nl). Daar kun je achteraf ook de tellingen invoeren. Heb je geen beschikking over een printer en is het lastig om aan formulieren te komen, neem dan contact met ons op via vogelatlas@sovon.nl.

Verkennen routes

Het is raadzaam om je atlasblok vóór je eerste telling globaal te verkennen. Zo krijg je inzicht in de aanwezige biotopen en kun je alvast een plan van aanpak maken. Voor de kilometerhoktellingen is het verstandig om vooraf een handige route uit te stippelen. Dat bespaart tijdens de telling tijd en voorkomt onnodige irritatie.

Voorbeeld veldwerk: je voert de tellingen van het onderdeel Winter uit in 2026/27. Daaropvolgend doe je in het voorjaar van 2027 de broedvogeltellingen van het atlasblok (Broed). Omdat je de jaarrondtellingen (maart–november) liever niet tegelijk met de broedvogeltellingen doet, kies je ervoor om die in 2028 uit te voeren.

Toestemming terreineigenaar

Sommige terreinen zijn gesloten voor bezoekers. Voorbeelden zijn agrarische terreinen, bedrijfsterreinen, natuurgebieden, landgoederen en militaire oefenterreinen. Voor het vogelatlasproject proberen we een zo goed mogelijke landelijke dekking te bereiken. Voor serieus vogelonderzoek is vaak een betredingsvergunning te krijgen. In principe ligt die verantwoordelijkheid bij jou als teller. Natuurlijk helpen we je graag met zo'n aanvraag. Via *Mijn atlas* op Vogelatlas.nl kun je een verklaring van deelname downloaden, die behulpzaam kan zijn bij het vragen om toestemming. Bij lastige trajecten kun je eveneens onze hulp inschakelen. Vraag de terreineigenaar ruim voor aanvang van het veldwerk om toestemming en ga nooit zonder expliciete toestemming een terrein op of een weiland in.

Gebruik van ondersteunende middelen

Herkenningapps

Gebruik de herkenningapps niet bij je kilometerhoktellingen en punttellingen. Apps die vogelgeluiden kunnen herkennen met behulp van AI, zoals Merlin en BirdNET, en fotoherkenningapps zijn nog erg onbetrouwbaar. Veel geregistreerde geluiden en foto's van vogels worden niet goed herkend en leveren verkeerde determinaties op. Ook worden allerlei soorten gemist. Je kunt dus niet volledig op deze apps vertrouwen. In de praktijk is het laten meelopen van een herkenningapp omslachtig, levert het verwarring op en beïnvloedt het de trefkansen van soorten. Vertrouw dus vooral op je eigen oren, ogen en kennis en doe eventueel navraag bij andere waarnemers.

Foto: Marcel Klootwijk

Alleen of samen tellen

In principe heeft een atlasblok één hoofdteller per onderdeel. Deze hoofdteller kan zelf medetellers toevoegen. Bij het aanmelden als hoofdteller kun je aangeven of je het fijn vindt om hulp te krijgen. Via de website kunnen geïnteresseerde vogelaars zich dan bij je melden. Zo maken we het mogelijk dat meerdere vogelaars actief zijn in een atlasblok!

Vogeltellingen vragen om concentratie in het veld. Kilometerhoktellingen zijn daarom het beste door één of twee waarnemers uit te voeren. De ervaring leert dat geconcentreerd waarnemen lastiger wordt naarmate je met meer mensen rondloopt. Tegelijkertijd is het veldwerk voor de Vogelatlas een mooie en uitgelezen kans om vogelaars kennis te laten maken met het systematisch registreren van vogels. Aanvullende bezoeken zijn vrijer van opzet en bieden wel mogelijkheden om met meer mensen te gaan tellen, bijvoorbeeld in de vorm van een excursie.

Tijdens een aanvullend bezoek kun je bij twijfel over een soort een herkenningsapp gebruiken voor het completer maken van je soortenlijst. Let op, daarbij moet je de determinatie altijd zelf kunnen bevestigen. Vermeld gebruik van een herkenningsapp altijd in het opmerkingenveld bij de telling.

Gehoorapparaten

Ouder worden komt met gebreken. Zo neemt het gehoor van oudere waarnemers vaak af. Wees je ervan bewust dat vooral hoge (Goudhaan) en lage (Roerdomp) tonen buiten je gehoorbereik kunnen komen. Er zijn tegenwoordig goede hoorapparaten op de markt om dit gehoorverlies te beperken. Ons advies: laat je gehoor testen en zorg dat de soorten die je eventueel mist door andere waarnemers kunnen worden opgepikt. Met andere woorden: vraag om hulp bij het veldwerk. Dat is geen zwaktebod, maar getuigt juist van verantwoordelijkheid.

Nachtkijkers

Sommige waarnemers gebruiken nachtkijkers om nachtactieve soorten op te sporen. Aanvullende waarnemingen via deze middelen zijn welkom via een aanvullend bezoek; vermeld daarbij het middel expliciet als bron in het opmerkingenveld. Bijvoorbeeld: Graslanden afgezocht, 22 Hout-snippen, met gebruik nachtkijker.

Audioregistraties

Steeds meer waarnemers hebben geluidsopnameapparatuur zoals een BirdWeather PUC, AudioMoth of permanente microfoon om geluiden op te nemen. Deze vorm van waarnemen maakt geen onderdeel uit van de systematische opzet van het atlasproject. Waarnemingen via deze middelen zijn welkom via een aanvullend bezoek en daarbij het middel expliciet als bron te vermelden in het opmerkingenveld. Let op, het moet wel om waarnemingen gaan waarvan de juistheid is gecheckt. Vul ook in of de waarneming een ter plaatse of overvliegende vogel betrof. Bijvoorbeeld: Kwartel, overvliegend, enkele malen roepend. Bron: nachtopname met microfoon.

Bosuilen zoeken met een warmtebeeldcamera.

Foto: Harvey van Diek

8. Extra tellingen en losse waarnemingen

Iedere vogelaar die de Nederlandse vogels op zicht en geluid herkent, kan een bijdrage leveren aan de Vogelatlas. Ook als je geen zin of tijd hebt om je aan te melden voor de tellingen in een atlasblok kun je meedoen. Dit geldt ook voor atlasellers die buiten hun eigen atlasblok(ken) willen bijdragen, bijvoorbeeld tijdens een vakantie elders in het land. Er zijn verschillende manieren om te helpen. We leggen ze hier uit.

Losse kilometerhoktelling

Iedere losse kilometerhoktelling (zie hoofdstuk 4, 5 en 6 voor methode) vormt een welkome aanvulling op het gecoördineerde atlasonderzoek. Je hoeft je niet van tevoren aan te melden; een waarnemerscode van Sovon en de app Avimap op je telefoon of tablet zijn voldoende. Je voert deze aanvullende telling in via LiveAtlas en kiest voor de variant 'Uurtelling in heel km-hok'. Houd daarbij 60 minuten aan. Binnen LiveAtlas maak je geen keuze uit een van de drie onderdelen van de Vogelatlas, maar tel je altijd individuen.

Foto: Marcel van Kammen

Belangrijke aanwijzingen:

- Kilometerhokken buiten het gouden grid hebben de voorkeur.
- Tel ook tijdens het broedseizoen alle soorten, dus ook de niet-broedvogels (conform de aanpak van het onderdeel Jaarrond van de Vogelatlas) of vink in ieder geval de aanwezigheid aan.
- Tel individuen, ook tijdens het broedseizoen.
- Waar relevant voer je bij je tellingen in het broedseizoen de hoogst waargenomen broedcodes in.
- Besteed een uur aan het waarnemen in het kilometerhok. Doorkruis in dit tijdsbestek alle verschillende landschapstypen in het hok evenredig naar hun oppervlak.

Telling met variabele tijd en afstand

Via LiveAtlas is het mogelijk om een volledige vogellijst in te voeren tijdens je wandeling of vaartocht. Op liveatlas.nl vind je meer informatie over de aanpak. Complete vogellijsten met een duur van circa 15 minuten tot anderhalf uur zijn goed bruikbaar als aanvullende tellingen.

Enkele aanwijzingen:

- Bij deze telling hoeft je je niet aan de grenzen van het kilometerhok te houden.
- Loop je een langere route van meerdere uren, dan is het beter om deze in meerdere lijsten van bijvoorbeeld een uur op te delen.
- Ook een incomplete soortenlijst, bijvoorbeeld een waarneming van een zeldzame soort, kun je via LiveAtlas invoeren.

Losse waarnemingen

Voor het atlasproject hebben losse waarnemingen een aanvullende waarde, vooral voor schaarse en zeldzame soorten. Deze waarnemingen worden vaak ingevoerd via Waarneming.nl, maar soms ook via LiveAtlas of eBird. Hierbij is het volgende van belang:

- Wanneer je losse waarnemingen via Waarneming.nl doorgeeft, stel dan bij de instellingen van je account op Waarneming.nl in dat je waarnemingen met vertrouwde projecten en partners gedeeld mogen worden of open data zijn. Stel ook in dat je embargo-waarnemingen gedeeld mogen worden. Anders kunnen je waarnemingen niet gebruikt worden voor de Vogelatlas!
- Via LiveAtlas kun je ook incomplete lijsten invoeren, met maar één of meerdere soorten.
- Voer in alle gevallen de locatie van de vogel in en zet de stip op de plek waar de vogel zich bevindt en niet (automatisch) op de plek waar je jezelf bevindt. Hoe nauwkeuriger de locatie, des te bruikbaarder de waarneming is.

- Besteed aandacht aan het gedrag van de vogel en voer dit zo nauwkeurig mogelijk in. Vergeet dus niet om vogels die overvliegen als zodanig in te voeren. Voer bij mogelijke broedvogels de activiteit in (bijvoorbeeld baltsend/zingend of alarmerend) en geef bij schaarse en zeldzame broedvogels een korte beschrijving. Zo kunnen meldingen aan broedcodes gekoppeld worden en kan de teller van het atlasblok goed inschatten of de vogel op de soortenlijst van het atlasblok thuishoort.

Het is mogelijk om de waarnemingen van je atlastellingen te exporteren naar je account op Waarneming.nl, zodat je deze daar ook ziet. Stel dat in via Mijn atlas op de website Vogelatlas.nl.

Losse waarnemingen van schaarse en zeldzame soorten, zoals deze Roodhalsgans, zijn waardevol. Foto: Thijs Glastra

Putter. Foto: Thijs Glastra

9. Na het veldwerk

De tellingen zijn natuurlijk het leukste onderdeel van het atlasproject. Een goede administratie van je tellingen is ook nodig, maar gelukkig wordt die op allerlei manieren makkelijker gemaakt door de app Avimap en *Mijn atlas* op Vogelatlas.nl.

Uploaden of invoeren: direct na je telling

Het is verstandig om de tellingen die je invoert in de app Avimap zo snel mogelijk na afloop te uploaden. Je ziet ze dan meteen terug op Vogelatlas.nl en kunt daar de resultaten nog even rustig controleren en eventueel aanpassen. Tellers die hun tellingen op papier noteren, doen er goed aan om hun formulieren zo snel mogelijk in te voeren op Vogelatlas.nl. Het gebruik van de app Avimap en het invoeren op de website leggen we uit op de website bij *Telinstructies*.

Validatie en voortgang

In de app Avimap worden bij het uploaden van de telling enkele automatische controles gedaan om invoerfouten te voorkomen. Aan het einde van de telling kun je de vraag krijgen om ingevoerde soorten of aantallen te bevestigen. De atlasdistrictscoördinator kijkt via Vogelatlas.nl op regelmatige basis naar de binnenkomende tellingen en ziet er ook op toe dat de telmethode correct wordt gevolgd. De ADC kan eventueel vragen stellen over je telling. Je ontvangt daarvan bericht per e-mail en kunt vervolgens bij de betreffende telling reageren en zo nodig wijzigingen aanbrengen. Zo zorgen we er samen voor dat de kwaliteit van de tellingen gewaarborgd blijft.

Totaaloverzicht

Direct na afloop van de winter- of broedvogeltelperiode kun je de beschikbare resultaten van andere telprojecten van Sovon (BMP, watervogeltellingen etc.) en de losse waarnemingen in je atlasblok raadplegen op Vogelatlas.nl. Dit is een belangrijk hulpmiddel bij het aanvullen van de soortenlijst en het (eventueel) maken van schattingen.

Gegevens uitwerken. Foto: Marcel van Kammen

Enkele aanwijzingen:

- Bekijk dit overzicht nauwkeurig en kijk of je aanvullingen en correcties kunt doen in de soortenlijst.
- Voeg waar nodig uitleg toe aan bijzondere broedgevallen of andere zeldzame waarnemingen.
- Voer (eventueel) aantalsschattingen in.
- Meld ter afronding dat het overzicht gereed is.

Aantallen schatten

Aan het eind van het seizoen waarin je de tellingen hebt gedaan, vragen we je om per soort een schatting voor je atlasblok te maken. Dit is geen verplichting, maar wel zeer wenselijk. Jouw schattingen leggen we aan het einde van de veldjaren naast de schattingen op basis van modelberekeningen. Zo hebben we twee methoden van schattingen die we kunnen gebruiken. Let op: dit betekent dus niet dat jouw schattingen fout kunnen zijn; het zijn twee verschillende manieren waarop we de werkelijkheid proberen te benaderen.

Bij de wintertellingen (1 december – 28 februari) gaat het om een schatting van het maximale aantal *individuen* per soort dat op enig moment in het atlasblok aanwezig was. Bij de broedvogeltellingen gaat het om het aantal *broedparen/territoria*. Bij het onderdeel Jaarrond vragen we niet om schattingen.

De schattingen worden gemaakt in vooraf gedefinieerde aantalklassen (tabel 2). Het kan lastig zijn om de juiste klasse te bepalen, vooral bij soorten die verborgen leven of juist erg algemeen voorkomen. In het algemeen is het maken van een schatting in de winter lastiger dan in het broedseizoen, wanneer vogels sterker aan een locatie gebonden zijn. Ga bij het maken van je schatting uit van wat je in het veld hebt waargenomen, maar houd ook rekening met de hoeveelheid geschikt biotoop in het atlasblok en met het feit dat je doorgaans niet alle aanwezige vogels waarneemt. Raadpleeg eventueel lokale, deskundige vogelaars en bekijk de resultaten uit andere Sovon-projecten in het *totaaloverzicht*. Op Vogelatlas.nl vind je meer informatie over het maken van schattingen.

Tabel 2. Klassen voor de aantalsschattingen. In de winter gaat het om het maximale aantal individuen op een dag, in de broedtijd om het aantal broedparen/territoria.

A. 1-3	F. 101-250
B. 4-10	G. 251-500
C. 11-25	H. 501-1000
D. 26-50	I. 1001-5000
E. 51-100	J. > 5000

Een groot deel van het coördinerende team op een bijeenkomst op 4 juli 2026. Foto: Harvey van Diek

Bijlage 1. Broedcodes

1. Waarneming van een volwassen individu in mogelijke broedbiotoop, zonder aanwijzing omtrent broeden.
 2. Waarneming van zingend of baltzend individu in geschikt broedbiotoop.
 3. Waarneming van een paar in geschikt broedbiotoop.
 4. Territoriumgedrag (zang, gevechten e.d.) op dezelfde plaats vastgesteld, op ten minste 2 dagen die minimaal 10 dagen uit elkaar liggen.
 5. Baltzend paar (ook paring) in geschikte broedbiotoop. Het voeren van een wijfje door het mannetje moet eveneens met code 5 worden aangegeven.
 6. Bezoek van vogel aan een waarschijnlijke nestplaats, zoals Huismus die onder dakpannen kruipt.
 7. Angstkreten of ander gedrag (alarmeren), dat wijst op aanwezigheid van een nest of jongen. Houd er echter rekening mee dat alarmeren lang niet altijd duidt op een broedgeval. Veel vogels alarmeren ook wanneer ze niet broeden. Let daarom speciaal op of de vogel aan een bepaalde plaats is gebonden.
 8. Vogel met broedvlekken (niet altijd een betrouwbare aanwijzing voor een broedgeval ter plaatse).
 9. Transport van nestmateriaal, nestbouw of uithakken/graven van nestholte.
 10. Afleidingsgedrag. De vogel doet alsof hij verwond is, en lokt zo de waarnemer weg van het nest. Afleidingsgedrag komt vooral voor bij soorten die in open terreinen broeden, zoals eenden, steltlopers en een enkele zangvogel, zoals Rietgors.
 11. Pas gebruikt nest of eierschalen bij nest.
 12. Pas uitgevlogen jongen van nestblijvers of uitgelopen donsjongen van nestvlinders. Deze code moet uiterst zorgvuldig worden gehanteerd. Soorten als sterns, meeuwen, zwaluwen, Roek, Spreeuw, Kruisbek, Sijs en Kleine Barmsijs kunnen met hun vliegvlugge jongen grote afstanden afleggen. De jongen worden dan soms nog door de ouders gevoerd. Let daarom uitsluitend op jongen die niet of nauwelijks kunnen vliegen.
 13. Gebruikt nest met onbekende inhoud. Bezoek door ouders aan een nest waarvan de inhoud niet kan worden vastgesteld, of waarneming van broedende vogel. Deze code is onder meer bedoeld voor in kolonies broedende vogels zoals Roek en Oeverwaluw.
 14. Transport voedsel of ontlasting. Transport van ontlastingspakketjes van of voedsel voor de jongen is voor de meeste zangvogels een bruikbare code. Bedenk echter dat meeuwen, roofvogels en sommige andere soorten hun jongen nog lang na het uitvliegen voeren (zie ook code 12) terwijl sterns en IJsvogel soms lange voedselvluchten maken, en dus best met voedsel buiten het broedgebied kunnen worden waargenomen. Het voeren van een wijfje door het mannetje moet met code 5 worden aangegeven.
 15. Nest met eieren.
 16. Nest met jongen gezien, of de jongen in het nest gehoord.
- Let op: code 4 is niet bij veldbezoeken van toepassing.
- In de Vogelatlas worden de hoogste broedcodes uiteindelijk vertaald naar mogelijk (1-2), waarschijnlijk (3-9) en zeker broeden (10-16).
- Enkele voorbeelden van het gebruik van broedcodes:
- Broedcode 1: Een Heggenmus scharrelt onder het struikgewas.
 - Broedcode 3: Een vrouwtje Merel trekt een worm uit een grasveldje en verderop zit een mannetje.
 - Broedcode 5: Een paartje Futen baltst op een met riet omzoomde waterplas.
 - Broedcode 7: Een luid alarmerende Grutto staat op een paaltje in een grasland.
 - Broedcode 13: Een Spreeuw duikt onder de hoekpan van de nok van een huis.
- Meer uitleg over het gebruik van broedcodes vind je op het YouTube-kanaal van Sovon: youtube.com/sovonvogelonderzoek

Bijlage 2. Voorbeeld van een broedvogeltelling

Overzicht

Telling van 07-04-2026 08:30 t/m 07-04-2026 09:25

Kilometerhok: 39-56-41 Maasbommel, Gelderland

Tellingtype: kilometerhoktelling

Teller: Jan Vink

Medeteller: Sarah Blackbird

De verschillende leefgebieden zijn goed afgezocht: zowel het stukje dorp, de lintbebouwing als het water, dat vanaf de dijk te overzien was.

Het aantal paren/territoria is geturfd. Algemene soorten zijn niet geteld, maar aangevinkt. Bij iedere soort is de hoogst waargenomen broedcode ingevoerd.

Waargenomen soorten

Territoria	Soort	Broedcode	Territoria	Soort	Broedcode
2	Grote Canadese Gans	3	✓	Koolmees	2
2	Brandgans	3	✓	Boerenzwaluw	3
3	Grauwe Gans	7	✓	Tijftjaf	2
1	Krakeend	1	✓	Zwartkop	2
✓	Wilde Eend	3	✓	Winterkoning	2
✓	Soepeend	1	✓	Spreeuw	6
1	Grasmus	2	✓	Zanglijster	2
1	Fazant	2	✓	Merel	7
4	Holenduif	6	✓	Roodborst	2
✓	Houtduif	2	1	Zwarte Roodstaart	2
✓	Turkse Tortel	2	✓	Huisemus	2
2	Waterhoen	3	✓	Heggenmus	2
✓	Meerkoet	9	✓	Witte Kwikstaart	3
1	Fuut	1	✓	Vink	2
1 ✗	Scholekster		✓	Groenling	2
1	Ooievaar	13			
1	Groene Specht	2			
2	Gai	3			
9	Ekster	13			
✓	Kauw	9			
15	Roek	13			
✓	Zwarte Kraai	3			
✓	Pimpelmees	2			

37 soorten 'ter plaatse' en 1 soort 'overvliegend'

Oranje: hoog aantal voor deze soort

Blauw: zeldzaam voor de tijd van het jaar

Bijlage 3. Voorbeeld van een wintertelling

Overzicht

Telling van 05-02-2026 11:16 t/m 05-02-2026 12:11

Kilometerhok: 39-47-54 Bergharen, Gelderland

Tellingtype: kilometerhoktelling

Teller: Jan Vink

Medeteller: Sarah Blackbird

Vergeet niet om medetellers ook in te voeren.

Bij deze telling zijn de individuen geteld. Dat is de bedoeling bij wintervogeltellingen en jaarrondtellingen.

Zowel de erven, de graslanden als het bos zijn goed afgezocht. De steekproef uit de leefgebieden is in orde! Enkele waarnemingen (in ieder geval van de schaarse soorten) zijn ingetekend op de kaart.

- ✖ Hoog overvliegende vogels zonder terreinbinding zijn als overvliegend ingevoerd (Spreeuwen, Kolganzen).

Waargenomen soorten

Exemplaren	Soort
15	Grauwe Gans
30tp 30	✕ Kolgans
2	Nijlgans
63	Houtduif
10	Kievit
2	Goudvink
1	Houtsnip
61	Kokmeeuw
15	Stormmeeuw
1	Grote Zilverreiger
1	Buizerd
1	Middelste Bonte Specht
2	Grote Bonte Specht
1	Gaai
5	Ekster
80	Kauw
15	Roek
1	Zwarte Kraai
3	Pimpelmees
14	Koolmees
1	Vuurgoudhaan
2	Winterkoning
3	Boomkruiper

Exemplaren	Soort
70tp 90 ✕	Spreeuw
3	Merel
2	Roodborst
1	Heggenmus
3	Vink

28 soorten 'ter plaatse' en 2 soorten 'overvliegend'

Groen: Bijzonder of onbekend in dit kilometerhok

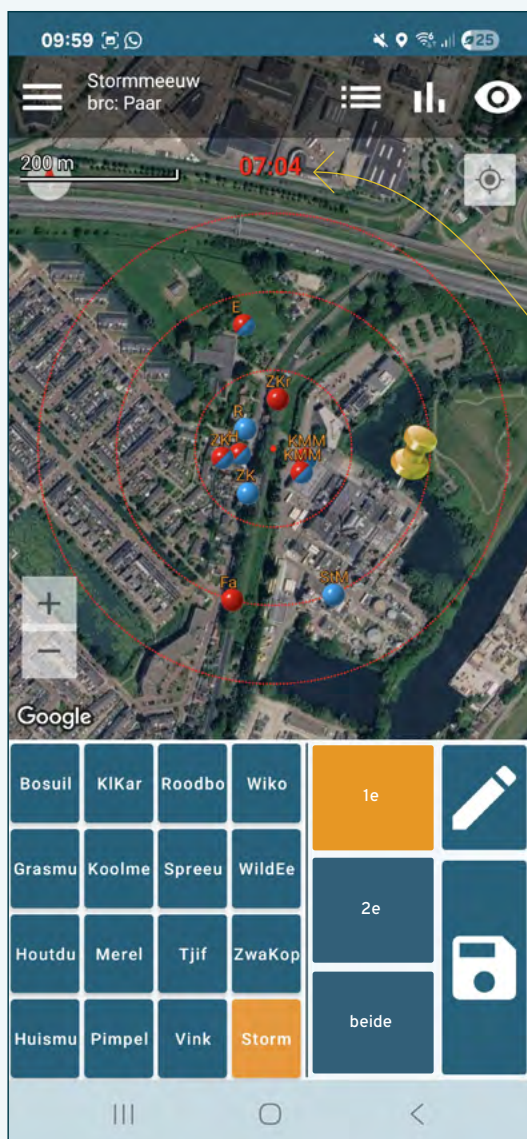
Oranje: hoog aantal voor deze soort

Rood: schaarse soort

De waarnemers hebben een opmerking over de herkenning toegevoegd bij deze soort.

De waarnemers hebben er voor gekozen om ook de algemene soorten te tellen in plaats van de aanwezigheid aan te vinken. Doe dat alleen als er voldoende tijd voor is.

Bijlage 4. Voorbeeld van 2 x 5 minuten punttelling

Tijdens de 2 x 5 minuten punttelling teken je al je waarnemingen in op de kaart. De periode(n) waarin je de waarnemingen deed zijn met verschillende kleuren aangegeven. De rode cirkels (100m) zijn hulplijnen en helpen je om de afstand in te schatten.

Tijdens de telling loopt de klok mee. Na vijf minuten begint de tweede periode van 5 minuten.

Sovon Vogelatlas 2026-2030

Van 1 december 2026 tot en met 30 november 2030 organiseert Sovon het veldwerk voor een nieuw atlasproject. Niet alleen in het broedseizoen en de winter leggen we de aantallen en verspreiding van vogels vast. Ook tijdens de zomer en de trekperiodes wordt geteld. Duizenden vogelaars gaan als vrijwilliger het veld in om op systematische wijze te tellen en zo de vijfde Vogelatlas van Nederland mogelijk te maken.

De belangrijkste twee doelen van de Vogelatlas zijn het maken van nieuwe populatieschattingen en het vastleggen van de verspreiding en dichtheden van vogelsoorten. Ook leggen we met dit project de verschillen ten opzichte van de vorige atlasperiodes vast. De nieuwe atlas zal vogelveranderingen over een periode van bijna zestig jaar beschrijven.

In deze handleiding leggen we uit hoe je de verschillende tellingen voor de Vogelatlas uitvoert en op welke manieren. Vragen over het atlasproject kun je stellen via vogelatlas@sovon.nl of via 024-7410410.

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
T (024) 7 410 410

vogelatlas@sovon.nl
www.vogelatlas.nl

